

De Joodse Ereraad

Dr. N.K.C.A. in't Veld

Bijlage D

Publicatie Joodse Ereraad

Archief Philip Staal

De kamer van de Joodse Ereraad, ingesteld door de Contact-Commissie der Joodse Coördinatie-commissies in Nederland, samengesteld uit D. Heymans, Dr. B. Karlsberg, Mevr. Dra. J. Nordheim-van Amerongen, I. Spangenthal en S.M. Vredenburg tandarts, onder voorzitterschap van Mevr. C.E.L. van Rhyndesdorff, heeft op grond van zijn reglement (art. 6 lid 2) opgeroepen, ten einde van hun houding, gedragingen en handelingen gedurende de tijd der Duitse onderdrukking voor de Ereraad verantwoording af te leggen hen die na 15 augustus 1942 de functie van lid van de Joodse Raad zijn blijven vervullen en thans nog in leven zijn, te weten

.....¹⁹⁷

Geen der opgeroepen personen is voor de Ereraad verschenen.

De Ereraad heeft al deze zaken gevoegd behandeld. Voor de vaststelling van de feiten is kennis genomen van:

- a. een aantal nummers van het "Joodse Weekblad", uitgave van de Joodse Raad voor Amsterdam, onder verantwoordelijkheid van A. Asscher en Prof. Dr. D. Cohen.
- b. een aantal bekendmakingen, circulaires en brieven van de Joodse Raad;
- c. een aantal bekendmakingen en bescheiden uitgegeven van officiële instanties tijdens de Duitse bezetting;
- d. het artikel "Chronologie van de staking" in het nummer van 25 Februari 1947 van "Nederland in Oorlogstijd", orgaan van het Rijksinstituut voor oorlogsdocumentatie;

- e. het boek van Mr. K.F. Berkley "Overzicht en ontstaan van de werkzaamheden en het streven van de Joodse Raad voor Amsterdam";
- f. een intern rapport van de Joodse Raad betreffende de financiën van de Joodse Schouwburg.

De Ereiraad legt er de nadruk op dat hij bij het vaststellen van zijn slotsom van de volgende stelling is uitgegaan:

De laakbaarheid van handelingen gedurende de bezettingstijd mag uitsluitend worden beoordeeld naar de toenmalige feitelijke verhoudingen. Deze te beoordelen naar wat achteraf bekend is geworden, is onjuist. Gelet moet worden op de bijzonder moeilijke omstandigheden van de opgeroepen, die behoorden tot en opkwamen voor de belangen van een volksgroep, die zelf weer een minderheid was van een onder vijandelijke verdrukking levende bevolking.

Vooropgesteld wordt, dat de Ereiraad uitgaat van de laakbaarheid van de houding, gedragingen en handelingen der beide voorzitters van de Joodse Raad, zoals deze is komen vast te staan bij uitspraak van de Ereiraad d.d. 24 December '47. Bij de beoordeling van de houding, gedragingen en handelingen van de leden van de Joodse Raad voor Amsterdam komt men voor de vraag te staan welk verschil er is geweest tussen hun verantwoordelijkheid en die van de voorzitters.

Tegenover de Duitsers hadden alleen de voorzitters verantwoordelijkheid. De namen der leden kwamen na een eerste bekendmaking in het "Joodse Weekblad" nooit voor in openbaarmakingen of oproepingen.

Het niet hebben van verantwoordelijkheid tegenover de Duitsers is echter voor de beoordeling van de Ereiraad niet van overwegend belang; hier geldt alleen een verantwoordelijkheid tegenover de Joden. De leden van de Joodse raad hadden echter geen mandaat van de Joodse gemeenschap.

Principieel maakt het geen verschil of de leden al dan niet ten aanzien van elk punt geraadpleegd werden, zolang zij lid bleven, sanctioneerden zij de houding, gedragingen en handelingen van de voorzitters. Dat wil zeggen, dat zij zich onder meer verantwoordelijk stelden voor het verlenen van medewerking aan de uitvoering van anti-Joodse maatregelen zoals bijvoorbeeld het verplichten van de Joden tot het dragen van Jodensterren, het doen deporteren van Joden, het beletten van

ontvluchting van gevangen Joden uit de Joodse Schouwburg (gelijk [blijkt] uit de begroting en uit het rapport betreffende de financiën van de Joodse Schouwburg, volgens welk rapport gelden werden uitgetrokken voor het dichtspijkeren van deuren en ramen van de Joodse Schouwburg en voor het plaatsen van een schutting om ontvluchting te verhinderen, alsmede voor het vervoer der gevangenen) enz.

De motieven, die de leden van de Joodse Raad geleid hebben hun functie te blijven vervullen, zijn de Ereiraad niet bekend geworden, omdat geen der opgeroepen is verschenen en blijven daarom buiten beschouwing.

De Ereiraad spreekt als zijn mening uit, dat de verantwoordelijkheid van de leden, die tot het einde zijn aangebleven, gelijk te stellen is met die der voorzitters.

Aangezien de leden er Joodse Raad echter minder actief zijn opgetreden dan de voorzitters, ziet de Ereiraad toch een verschil tussen leden en voorzitters wat de laakbaarheid van de handelingen betreft.

Concluderende adviseert de Ereiraad tot uitsluiting van de 5 opgeroepen personen uit leidende functies en ereambten in het Joods openbare leven voor de tijd van vijf jaren.

Aldus beslist in de raadkamer, de 15e Mei 1948.

De Voorzitter:
(C.E.L. van Rhyn-Leydesdorff
De Secretaris:
S.M. Vreedenburg)

(Nieuw Israëlietisch Weekblad 21 mei 1948)